

изтокъ. Северната отъ тѣхъ образува още непроучения *Осоговъ*⁴⁰; това е стрѣмна гнайсова верига, която се съединява на северъ чрезъ високия вододѣлъ (1180 метра), между Кюстендилъ и Егри-Паланка, съ Власинскитѣ планини; на изтокъ отъ нея е долината на Струма, задъ която се надвесва Рила, на западъ е равнината Овче-поле, на югъ — котловината на Брѣгалница. На западния ѝ край при Кратово се намиратъ известнитѣ въ срѣднитѣ вѣкове златни и сребърни рудници.

Втората успоредна верига между долинитѣ на Брѣгалница и Струмица се начева отъ *Плачковица* при Щипъ и се свършва при Струма съ гористата *Малешовска планина* (до 1600 метра), при която лежи мѣстността Малешово, населена съ една полусвободна българска община.

Третата верига, която преминава между долината на Струмица и крайбрѣжната солунска равнина, се издига при тѣснинитѣ на Вардара. Това е толкова често възпѣваната въ българскитѣ народни пѣсни *Бѣласица* или *Бѣличъ* (до 1300 м.)⁴¹. Южно отъ нея, между равнинитѣ на Сересъ и Солунъ, се протакатъ широки разклонения дори до морския брѣгъ.

Отъ гориститѣ, изобилни съ руди планини на полуостровъ *Халкидика*, отдѣленъ на северъ отъ материка чрезъ широка низина съ езера *Св. Василий* и *Базарий* (Бешикъ), трѣбва да споменемъ *Хортиашъ* въ срѣднитѣ вѣкове (*Chortaites*, 1186 метра) и *Холомонда*. Околноститѣ на езерото *Св. Василий* се наричатъ по български *Лагадинско поле*. Халкидика издава три полуострова: Касандра, Лонгосъ или Сикия и Атонъ. Източниятъ отъ тѣхъ *Атонъ*, или по славянски *Света гора* (*Ἁγίου ὄρος*, свещена планина), се съединява съ материка чрезъ единъ провлакъ, наричанъ въ старославянскитѣ грамоти *Прѣвлака*, днесъ по грѣцки — *Πρόβλακας*. Вътре въ полуострова преминава единъ гористъ планински чукаръ, отчасти покритъ съ непроницаема, преплетена съ лиани, вѣчно зелена гора, отчасти изрѣзанъ съ великолеппи горски долове. На морския брѣгъ се издигатъ стениитѣ на знаменития отъ старо време Атонски манастиръ. Тукъ е царството на монаситѣ, свещена земя; отъ незапомнени времена нито една жена не смѣе да стѣпи на провлака. На южния край направо изъ морето се издига единъ ярко-бѣлъ мраморенъ конусъ досамъ облацитѣ, който отъ тритѣ си страни се спуща стрѣмно въ буруна и само отъ четвъртата е съединенъ съ материка. Отъ върха, който отдолу изглежда като съвсемъ недостъпенъ, се вижда ясно-синьото Егейско море, островитѣ Лемносъ, Тасосъ, Самотраки, Тенедосъ, Скопелосъ, Евбея, отдалеченитѣ върхове на Олимпъ, Оса, Пелионъ, Солунското крайбрѣжие до Херсонесъ, Трояда и планинскитѣ маси на Мала-Азия⁴².

7. Шаръ планина.

На западъ отъ Руенъ се издига *Цѣрна-гора*⁴³, наричана по турски *Карадагъ*, отдѣлно стоящи, непривлѣкателни планини (до 1200 метра), съ оголени, тъмно-сиви склонове и остъръ гребенъ. Тѣ сж отдѣлени отъ Руенъ чрезъ една широка безлесна долина (432 м.), по която върви вододѣлтътъ на Морави и Вардаръ. Любима мечта на достопочтения австрийски пжтешественикъ Георг фонъ Ханъ бѣ да се прокара по тая низина една желѣзница отъ Бѣлградъ за Солунъ.

На западъ Цѣрна-гора е раздѣлена отъ Шаръ чрезъ Качанишкия проходъ, който съединява Косово поле съ Вардарската долина. Презъ тоя проходъ, редомъ съ новата желѣзница отъ Солунъ за Босна, води старъ пжтъ съ малкъ тунелъ и две дървени галерии, прикрепени къмъ стрѣмнитѣ склонове надъ пропаститѣ; той е направенъ презъ 1794 година отъ единъ наслед-